

Vurdering af råstofindvindings påvirkning af nærliggende Natura 2000-områder ved udpegning af Bregninge delområde, Kalundborg Kommune

Habitatbekendtgørelsen, bkg. nr. 408 af 1/5-2007 §§ 6-9 stiller krav om at myndigheden skal foretage en vurdering af planer eller projekter med henblik på at vurdere om disse kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Region Sjælland har med udgangspunkt i vejledningen til Habitatbekendtgørelsen foretaget nedenstående indledende vurdering.

Samlet set vurderer Region Sjælland ikke, at projektet vil påvirke nærliggende Natura 2000-områder væsentligt. En uddybning ses af nedenstående beskrivelse og vurdering af de enkelte områders arter og naturtyper, som danner grundlag for udpegningen.

Beskrivelse af projekt og område

Bregninge graveområde udgør i alt 32,7 ha bestående af 2 delområder, B og C, på hhv. 8,6 og 24,1 ha. Området ligger op til et større eksisterende graveområde i vestlig retning, hvor der aktuelt indvindes råstoffer. Området er foreslået udlagt på eksisterende landbrugsarealer og er afgrænset i hhv. vestlig og østlig retning af Bregningevej og Bjergstedvej og Skovvejen passerer lige syd for graveområdet.

Nærmeste grænse til Natura 2000-område nr. 156 ”Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å” ligger 1,3 km i vestlig retning. Råstofressourcen forventes at udgøre 5,3 mio. m³ heraf 4,9 mio. m³ over grundvandsspejlet og 0,4 mio. m³ under grundvandsspejlet. Det forventes at ressourcen strækker sig til 5 meter under grundvandsspejlet. Der er ikke registreret Bilag IV-arter i graveområdet.

Det daværende Skov- og Naturstyrelsen udarbejdede i 2000 en rapport vedr. råstofindvinding og dets energiforbrug og emissioner. I denne rapport konkluderes det, at de altovervejende påvirkninger fra råstofindvindingen er støj, støv, forurening samt ændrede hydrologiske forhold ved indvinding under grundvandsspejlet.

Beskrivelse og vurdering af forhold vedr. råstofindvinding der kan true nærliggende Natura 2000-områder

Nærmeste Natura 2000 område er nr. 156 ”Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å” med habitatområde H137 jf. bilag 1. Derudover ligger den østlige del af Natura 2000 område nr. 157 ”Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken” og habitatområde H138 samt fuglebeskyttelsesområde F100 1,8 km sydøst for graveområdet, jf. bilag 2.

Natura 2000 område nr. 156 ”Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å” strækker sig over et areal på 3.400 ha og strækker sig over mere end 25 km i længden. For naturtyperne i H137 der ligger nærmest graveområdet er der registreret naturtyperne Elle- og askeskov (91E0) samt tidvis våd eng (6410). Elle- og askeskoven ligger mellem Bregninge å og graveområdet, hvorimod tidvis våd eng ligger på modsatte af side af Bregninge å, med denne imellem sig og graveområdet. Engen er beskrevet som værende under udtørring og meget eutrofieret. Området er en del af Dejgvad Kildeplads.

Region Sjælland vurderer umiddelbart, at en råstofindvinding fra det foreslåede graveområde ikke vil påvirke nærliggende Natura 2000-område, heriblandt den prioriterede naturtype Elle-askeskov (91E0) i en afstand af 1,3 km og derover. Graveområdet vurderes dog at være i hydraulisk kontakt med Bregninge å og nærliggende vådområder. Region Sjælland har derfor foretaget en konservativ beregning der viser at en indvinding af 400.000 m³ til 5 meter under grundvandsspejlet i en afstand

på minimum 1,3 km ikke vil påvirke Bregninge å eller området omkring åen og dermed heller ikke Natura 2000-området.

Af topografiske kort kan det tyde på, at afstrømningen fra graveområdet hovedsagligt vil forgå mod vest og nord. Derimod ses en stigning i terrænet mod syd og sydøst med en ”ryg” omkring Bjergsted og Bjergsted Bakker på hvis modsatte side, terrænet herefter falder ned mod Skarre sø. Det vurderes således ikke som realistisk, at Natura 2000 område nr. 157 ”Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken” vil blive påvirket af en indvinding under grundvandsspejlet i en afstand af 1,8 km.

Arter tilknyttet Natura 2000-områderne:

For Pigsmerling, Sump vindelsnegl og Stor Vandsalamander, jf. bilag 2, vil påvirkninger relateret til ændrede hydrologiske forhold i form af vandstandsændring og/eller eutrofiering samt tilstedeværelsen af fisk (for sidstnævntes vedkommende), være de største trusler for at arterne kan opnå/opretholde en gunstig bevaringsstatus. En råstofindvinding vurderes på baggrund af tidligere redegørelse om de hydrologiske forhold ikke at påvirke arterne.

Alle maskiner og køretøjer i råstofgraven udsender støj fra motorer. Derudover kan flytning af råstoffer medføre rystelser og impulsstøj. De foreslåede graveområder er placeret i en afstand af 1,3 km fra å-dalen, og allerede eksisterende indvindingsområder ligger op til og imellem å-dalen og graveområdet. Odderen er bl.a. registreret ved Bregninge å, men vurderes på baggrund af beliggenheden og afstanden ikke at blive påvirket væsentligt af en råstofindvinding.

Fuglearter der udgør udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F100: Tissø, Åmose og Hallenslev

Havørn, Fiskeørn, Brushane og Dværgterne er alle opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag I og yngler regelmæssigt i området i væsentligt antal, dvs. med 1% eller mere af den nationale bestand.

Rørdrum og Rørhøg har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til den samlede opretholdelse af bestande af spredt forekommende arter

Alle områderne, hvor de ovenstående arter er observeret, ligger mere end 1,8 km fra det udlagte graveområde hvorfor det vurderes, at støjen fra en evt. råstofindvinding ikke vil påvirke de nævnte fuglearters yngleområder.

Området ligger endvidere op til flere større veje, heriblandt Skovvejen, hvorfor trafikken til og fra graveområdet ikke forventes at påvirke områderne væsentligt.

2 svanearter, *Pibe-* og *Sangsvane*, er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag I og har i en del af artens livscyklus en væsentlig forekomst i området, dvs. for talrige arter skal arten være regelmæssigt tilbagevendende og forekomme i internationalt betydende antal, og for mere fåtallige arter (herunder Fiskeørn), hvor områder i Danmark er væsentlige for at bevare arten i dens geografiske sø- og landområde, skal arten forekomme med 1% eller mere af den nationale bestand.

Sædgås og *Grågås*, er ligeledes opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag I. Endvidere er arterne regelmæssigt tilbagevendende og forekommer i internationalt betydende antal, dvs. at de i området forekommer med 1% eller mere af den samlede bestand inden for trækvejen af fuglearten. Alle 4 arter er dog trækfugle og fuglebeskyttelsesområdet anvendes til at fouragere i samt som rasteområde.

Fuglenes forekomst i fuglebeskyttelsesområdet afhænger i høj grad af fødetilgængeligheden på de omkringliggende dyrkede markarealer. Ifølge dofbasen.dk er der registreret > 300 individer af sædgås ved Søerne ved Snuderup beliggende 1,2 km i nordøstlig retning fra graveområdet. Derudover er der ikke observeret betydende forekomster af arterne nærmere end de 1,2 km fra de foreslåede graveområder hvorfor en fremtidig indvinding ikke forventes at påvirke arternes forekomst i fuglebeskyttelsesområdet.

Da der i dag allerede foregår en del aktiviteter vedr. eksisterende råstofgravning ligesom den trafikerede Skovvejen løber imellem graveområdet og fuglebeskyttelsesområdet vurderes fuglene at have tilvænnnet sig de evt. forstyrrelser i form af støv, støj og rystelser som allerede forekommer i området.

Konklusion

Der er redegjort for de risici som en råstofindvinding er forbundet med og disse er vurderet i forhold til de nærliggende Natura 2000-områders udpegningsgrundlag og sårbarhed. De enkelte trusler er vurderet i forhold til om arterne eller naturtyperne vil påvirkes væsentlig. En indvinding af råstoffer ved det i råstofplanen udlagte Bregninge graveområde vurderes samlet set ikke at påvirke de nærliggende Natura 2000-områders udpegningsgrundlag væsentligt.

Kilder:

Informationer om områder og arter er hovedsagligt fundet på Naturstyrelsens hjemmeside, arealinfo.dk, dof.dk, fugleognatur.dk og DMUs faglige rapporter heriblandt Søgaard, B og Asferg, T (red) 2007, Håndbog om arter på habitatdirektivets Bilag IV – til brug i administration og planlægning. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet, Faglig rapport fra DMU nr. 635., Miljøstyrelsens Miljøprojekt nr. 526 fra 2000 "Følgevirksomheder af råstofgravning under grundvandspejlet", Teknisk notat: Risici for grundvandsforurening ved råstofindvinding.

Bilag 1

Udpegningsgrundlag for habitatområde H137: Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å

Arter:

- 1016** Sump vindelsnegl (*Vertigo moulinsiana*)
- 1149** Pigsmerling (*Cobitis taenia*)
- 1166** Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*)
- 1355** Odder (*Lutra lutra*)

Naturtyper:

- 3140** Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- 3150** Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- 3160** Brunvandede søer og vandhuller
- 3260** Vandløb med vandplanter
- 6210** Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
- 6230** * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
- 6410** Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
- 7120** Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse
- 7140** Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand
- 7210** * Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe
- 7220** * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
- 7230** Rigkær
- 9110** Bøgeskove på morbund uden kristtorn
- 9130** Bøgeskove på muldbund
- 9150** Bøgeskove på kalkbund
- 9160** Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
- 91Do** * Skovbevoksede tørvemoser
- 91Eo** * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

*Tabel 1: Udpegningsgrundlag for habitatområde H137: Store Åmose, Skarresø og Bregninge Å
* Er særligt prioriterede naturtyper*

Udpegningsgrundlag for habitatområde H138: Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken

Arter:

- 1149** Pigsmerling (*Cobitis taenia*)
- 1166** Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*)
- 1355** Odder (*Lutra lutra*)

Naturtyper:

- 1130** Flodmundinger
- 1150** * Kystlaguner og strandsøer
- 1310** Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand
- 1330** Strandenge
- 2130** * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)
- 3130** Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
- 3140** Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- 3150** Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- 3260** Vandløb med vandplanter
- 4030** Tørre dværgbusksamfund (heder)
- 6120** * Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand
- 6210** Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
- 6230** * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
- 6410** Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
- 7230** Rigkær
- 9130** Bøgeskove på muldbund
- 9160** Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
- 91Eo** * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

*Tabel 3: Udpegningsgrundlag for naturtyperne for habitatområde H138: Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken
* Er særligt prioriterede naturtyper*

Bilag 2

Kort beskrivelse af de habitatarter der danner grundlag for udpegningen

Sump vindelsnegl lever typisk i vådområder i vegetationen lige omkring vandoverfladen og er meget sårbar overfor vandstandsændringer. Det typiske levested for Sump vindelsneglen er på stængler og blade på Star-arter, sødgræs, pindsvineknop, iris, dunhammer og lignende planter, planter som typisk vil have tilknytning til søer og vandhuller. Den er i forbindelse med kortlægningen af dens levesteder i 2000 registreret i et ikke nærmere angivet område øst for Bregninge Å. I 2005 fandt man arten i et rigkær ved Gammelrand Mose øst for Løgtved.

Pigsmerlings levested menes at være i å-systemet ved Åmose Å-systemet og ved Bregninge Å. Det er ikke angivet nærmere hvor i Bregninge Å, arten er registreret, men det må formodes at dens tilstedeværelse kan være i hele å-systemet.

Odderen lever i tilknytning til ferskvand og saltvand. I Danmark er den nataktiv. Om dagen opholder den sig i en hule under buske eller trærodder. Den foretrækker at leve ved uforstyrrede vandløb, afsides beliggende næringsrige søer og moser eller fjordområder. Odderen er registreret i området ved Halleby Å/Åmose Å-systemet og ved Bregninge å. Det er blevet oplyst, at den for nylig er blevet observeret ved Kalundborgvej ved overkørslen af Bregninge å. Observationen er dog ikke blevet dokumenteret/verificeret.

Stor vandsalamander findes sandsynligvis også i habitatområdet, men dens levesteder er ikke kortlagt. Den største trussel for arten har været tilgroning og eutrofiering af dens ynglevandhuller samt tilstedeværelsen af fisk, idet den foretrækker rene, lysåbne og utilgroede vandhuller til at yngle i. Uden for yngletiden træffes Stor vandsalamander i nærheden af skov og nær menneskeboliger.

Bilag 3

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F100: Tissø, Åmose og Hallenslev Mose

Arter: Rørdrum (Y) Sangsvane (T) Pibesvane (T) Havørn (Y) Fiskeørn (Y,Tn) Rørhøg (Y) Brushane (Y) Dværgterne (Y) Grågås (T) Sædgås (T)
Y: Ynglende art. T: Trækfugle, der opholder sig i området i internationalt betydende antal. Tn: Trækfugle, der opholder sig i området i nationalt betydende antal.
<i>Tabel 2: Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområde F100: Tissø, Åmose og Hallenslev Mose</i>

Havørn yngler i både løv- og nåleskov og i nærheden af vand eller større vådområder, hvor den kan finde føde. Havørn er set ynglende i området omkring Skarresø i de senere år. Skarresø er beliggende 1,8 km øst for graveområdet.

Fiskeørn yngler ved klare og gerne isolerede søer, der er omkranset af skov, især skovfyr. Fiskeørn er ikke set ynkle i området.

Brushane yngler på større, fugtige og afgræssede strandenge. Uden for yngletiden ses arten på enge, marker og ved lavvandede kyster, ofte sammen med andre vadefugle. Den er hovedsagelig observeret omkring Tissø, Hallenslev Mose og Lille Å-mose.

Dværgterner yngler og træffes på sandstrande, sandrevler og småøer. Den optræder hovedsagelig ved engene på Tissøs sydlige del.

Rørdrum yngler i uforstyrrede, udbredte tagrørsskove ved bredden af søer og fjorde og i mindre udstrækning i sumpe. Den er observeret i Lille Å-mose, ved Hallenslev mose og ved engene omkring Tissø.

Rørhøg yngler i rørskove i moser og ved søer. Føden søger de over rørskoven og i det åbne land over dyrkede marker med vintersæd samt udyrkede områder med enge. Den er observeret omkring Hallenslev Enge og –mose, ved Lille Å-mose samt omkring Tissø.

2 svanearter, *Pibe-* og *Sangsvane*, er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag I og har i en del af artens livscyklus en væsentlig forekomst i området, dvs. for talrige arter skal arten være regelmæssigt tilbagevendende og forekomme i internationalt betydende antal, og for mere fåtallige arter (herunder Fiskeørn), hvor områder i Danmark er væsentlige for at bevare arten i dens geografiske sø- og landområde, skal arten forekomme med 1% eller mere af den nationale bestand.

Sædgås og *Grågås*, er ligeledes opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag I. Endvidere er arterne regelmæssigt tilbagevendende og forekommer i internationalt betydende antal, dvs. at de i området

forekommer med 1% eller mere af den samlede bestand inden for trækvejen af fuglearten. Alle 4 arter er dog trækfugle og fuglebeskyttelsesområdet anvendes til at fouragere i samt som rasteområde.